

May 2015 subject reports

Swedish Language and Literature

Overall grade boundaries

Higher level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 11	12 – 26	27 – 41	42 – 54	55 – 67	68 – 83	84 - 100

Standard level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 13	14 – 30	31 – 46	47 – 58	59 – 70	71 – 82	83 - 100

Higher / Standard level internal assessment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 4	5 – 9	10 – 13	14 – 17	18 – 20	21 – 24	25 - 30

Utnyttjade verk och deras lämplighet för uppgifterna

Alla skolorna representerade visade att de förstått vilka slags texter som fungerar väl för en muntlig kommentar och textanalys. Textutdragen var tagna ur många olika verk i år och det fanns många olika texttyper och författare representerade, vilket visade på innovation hos

lärarna som planerat kurslitteraturen och valt texter för denna muntliga redovisning/textanalys. Textutdragen som valts var i en majoritet av fallen väl valda med tanke på svårighetsgrad och lämplighet för uppgiften. De guidande frågorna var i de allra flesta fall väl ställda och gav eleverna vägledning och stöd att ytterligare gå djupare i sina analyser.

Fröken Julie var fortfarande populärast inom genren drama och även som verk totalt sett. Bland dikterna var Edith Södergran mest populär, men därutöver fanns många andra författare representerade, bland andra Bruno K. Öijer, Gunnar Ekelöf, Sonja Åkesson, Karin Boye och Gustaf Fröding. I den skönlitterära genren fanns land andra Göran Tunström, Selma Lagerlöf och Mikael Niemi för att nämna några. Några lärare hade valt textutdrag ur Hjalmar Söderbergs *Historietter*.

I några fall var textutdragen för långa, upp till 25 rader för långa i vissa fall, vilket försvårade uppgiften för eleven som fått i uppgift att analysera dessa alltför långa texter. Det kan vara nackdel för de elever som fått för långa texter, då det kan vara svårt för dem att hinna med att förbereda sig och därefter att hinna ta upp allt som de vill om texten. Ett fåtal texter var i kortaste laget på runt 25 rader, vilket också kan innebära att det är svårt för eleverna att tala i 10 minuter.

I det stora hela var alla muntliga redovisningar väl genomförda både av elever och lärare. Eleverna verkade väl förberedda och lärarna ställde väl genomtänkta frågor i den efterföljande diskussionen, som hjälpte eleverna att ytterligare fördjupa sig i analysen. Vissa elevers redovisningar var alltför korta, i några fall bara runt 7 minuter långa eller något kortare. Det är viktigt att eleverna kan se en timer så att de vet hur lång tid som passerat, så att de därigenom kan planera sin avslutning. Lärarna kunde lyckligtvis hjälpa eleverna att fortsätta analysera texten och visa sina kunskaper genom att ställa passande frågor till eleverna. Ingen redovisning var för lång, för lärarna lyckades avsluta och stänga av inspelningen då 15 minuter hade gått.

Elevernas prestationer utifrån betygskriterierna

A: Knowledge and understanding of the text or extract

Överlag visade eleverna sig ha god kunskap om textutdragen och visade även att de hade förstått texternas budskap. Många elever stödde sina kommentarer och tankar kring textutdraget genom att visa illustrerande exempel ur textutdraget, vilket visade på större och djupare förståelse för det som togs upp. En del elever tog tillfället i akt att berätta allt de kände till om verket och/eller författaren, vilket inte är nödvändigt. Generellt behöver eleverna träna mer på att välja ut citat som tydligt ger stöd för det de säger om texterna. De allra flesta eleverna visade på stort engagemang i sina redovisningar.

B: Understanding of how language is used

Detta kriterium verkar vara det som innebär störst utmaning för eleverna och de har generellt sett lägre poäng här än i kriterium A. Många elever kommenterade språket i sina textutdrag, men många hade svårt att kommentera hur språk och stil använts för att uppnå en viss effekt.

C: Organization

De flesta eleverna tog sig an uppgiften och visade att de hade tänkt igenom struktur och

ordning. Några elever lyckades särskilt väl locka lyssnarens intresse genom att ha en intresseväckande inledning, men det verkade svårt för de flesta att få till en bra inledning. En del elever presenterade vad de ämnade ta upp i sin redovisning och följde sedan den strukturen med gott resultat, medan andra elever analyserade dikten eller texten rad för rad. I vissa fall verkade det svårt för eleverna att hitta en sammanhängande struktur från början till slut.

D: Language

De allra flesta eleverna hade ett väl passande språk för uppgiften. Några använde sig av vissa talspråkliga uttryck som "kolla på rad", "hoppa vidare" "typ". En del översatte direkt från engelska och använde ordet "paragraf" för "stycke" eller "linje" istället för "rad".

Råd och tips inför den fortsatta undervisningen

De allra flesta eleverna visade på god kunskap och förståelse för texterna som de fått och en majoritet av dem hade en tydlig inledning och avslutning. Många elever skulle tjäna på att strukturera om sina analyser och undvika "rad-för-rad-analys" när de har en dikt framför sig. Detta skulle kunna hindra att eleverna bygger upp sina analyser på parafrasering.

Störst utmaning verkar vara för elever att kommentera hur språk, litterära stilmedel och berättarröst skapar stämning och ton och vilken effekt dessa skapar. Ofta kunde eleverna nämna olika litterära stilmedel, utan att gå in på vad dessa hade för betydelse för texten som helhet. Titlar på dikter och verk skulle kunna analyseras, eftersom de har en betydelse för verken. Detta kunde diskuteras under kursens gång, samt vad som är speciellt för varje genre, miljö och tid när verket utspelar sig samt idéströmningar från den tid då verket utspelar sig - allt som påverkar budskap, språk och ton.

Higher level and Standard Level Written Assignment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 5	6 – 11	12 – 18	19 – 23	24 – 28	29 – 33	34 - 40

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 2	3 – 5	6 – 9	10 – 12	13 – 14	15 – 17	18 - 20

Utnyttjade verk och deras lämplighet för uppgifterna

Kursinnehåll

Val av texter och kulturella fokus inkluderade i kursinnehållet var genomgående varierande, mycket relevanta, samt täckte ett brett utbud av frågor och material. Språk- och kulturdelarna är konsekvent fokuserade på språk (historik och identitet primärt) och media (inklusive reklam) och täcker därmed aspekter som är speciellt relevanta inte bara allmänt utan för många av studenterna specifikt.

De litterära valen varierar något mer: många väljer att ta med texter som länge har ingått och återkommit (t.ex. Strindberg och Boye, nu också Tunström och Niemi), medan några också utforskar alternativt material (i år t.ex. Bruno K. Öijer). Det finns ingen uppenbar anledning att hävda att den ena eller den andra varianten uppfyller kursmålen bättre, då studenter i alla skolor konsekvent visar att de kan både läsa och analysera alla texter vad gäller texttyp, form, kontext och innehåll. Inom världslitteraturen var "Flyga drake" återigen ett ofta återkommande val.

Elevernas prestationer utifrån betygskriterierna

Studenterna kan sägas vara speciellt väl förberedda inom de följande tre områdena:

Kunskap om texter och ämnen

- God förståelse för kulturella frågor både i ett brett perspektiv och på ett mer detaljerat plan
- God och konsekvent förståelse för primära texter
- God och bevisad förmåga att sätta in texter i deras sammanhang och förstå hur de utvecklar vissa teman
- God förmåga att bygga upp och utföra självständiga analyser av och vidare diskussioner runt texter och teman

Konstruktion av WT uppgift

- Väl genomtänkta, relevanta och ofta innovativa text-konstruktioner, vilka också visar på en god förståelse av viktiga teman i texter och ämnen som studerats
- God förmåga att genomföra den egna texten

Språk

- Genomgående flytande och väl formulerat språk, ofta i ett mycket väl anpassat register

Aspekter av uppgiften som beredde vissa svårigheter

Som förra året missade några få studenter att deras texter ska byggas runt '**critical engagement with an aspect of a text or a topic**' samt '**explore a particular aspect of the course**'. Instruktionerna för WT gör klart att detta är huvudmålet med uppgiften, och texter som inte fokuseras runt eller använder sig av en specifik aspekt av det material som studerats måste därför anses inte helt uppfylla målen och därmed också få lägre betyg. Det är kanske värt att påminna studenterna om denna aspekt när de överväger vilken sorts text de ska skriva, och kanske också diskutera med dem vad denna instruktion betyder. Olika *texttyper* kan normalt

inte anses vara en "aspekt" av ett tema, och om detta är den enda länken till kursmaterialet (t.ex. "jag ska skriva en krönika för vi har jobbat med olika media-texter") kan inte uppgiften sägas uppfylla kravet på "critical engagement". Att konstruera en speciell typ av text är dessutom redan en separat del av uppgiften.

I vissa fall kan texttypen som valts också begränsa möjligheten till "critical engagement", och studenterna kan behöva uppmuntras att tänka igenom hur den texttyp de väljer kommer att låta dem undersöka (diskutera, analysera, testa, utveckla) den litterära texten eller det kulturella ämnet vidare. Att t.ex skriva om en dikt eller låttext till en novell kan öppna för möjligheter att undersöka teman, frågor och/eller stildrag i nya perspektiv, och att fokusera på en specifik kulturell fråga via olika mediatexttyper kan ge tillfälle att använda många olika argument och motargument (samt också visa förmåga att hantera dessa texttyper, kriteria B).

Men det kan också vara värt att uppmuntra fler "cross-overs" – alltså att använda en icke-litterär texttyp för att utforska en litterär text, eller tvärtom. Dessa är mindre vanliga (även om de förekommer ibland, ofta med mycket lyckade resultat) men har god potential att ge tillfällen att diskutera det givna materialet från ett annat perspektiv. Ett film-manus, t.ex., skulle kanske kunna undersöka eller ge en kommentar till en social fråga, en dikt skulle kunna resonera kring interkulturell förståelse, ett reportage skulle kunna undersöka en aspekt av en litterär text, o.s.v.

Det kan också vara värt att komma ihåg att olika texttyper innebär olika grad av stilistiska utmaningar, vilket också tas med i bedömningen. Dagböcker och brev kan verka relevanta för att utforska karaktärer i litterära verk vidare, men som texttyper är de relativt en-dimensionella, och möjliggör inte alltid en speciellt bred demonstration av varierande stilistisk förmåga och flexibilitet. Samma sak skulle kunna sägas gälla för blogg-formatet. För dessa texttyper är det ännu viktigare därför att "critical engagement" är välutvecklat och visar att valet av texttyp är välgrundat. För de två första texttyperna ovan är det också viktigt att studenterna undviker att bara återberätta handlingen från originaltexten – risken för detta är speciellt stor i dessa texttyper. I motsats brukar en pastisch av en existerande text lyckas bättre med att imitera stilistiska drag – vilka kan vara rätt utmanande – men det är ofta mindre klart hur de utvecklar och undersöker tematiska drag och/eller ämnen i originaltexten. De bästa WT texterna är de som lyckas väl med båda dessa aspekter, samtidigt som de använder sin egen kreativitet för att skapa en individuell kommentar till sitt material.

(HL only)

Uppsatserna det här året uppvisade igen en förbättrad förmåga att konstruera en diskussion runt de givna frågorna, och många studenter lyckades skriva välstrukturerade, välformulerade och relevanta uppsatser runt välvalda texter och ämnen. Responsen till den här uppgiften verkar bli starkare och starkare varje år, och både det proportionella antalet studenter som kan utveckla relevanta diskussioner samt den analytiska nivån på vissa av dessa diskussioner verkar vara högre än tidigare år (iakttagelsen är inte byggd på statistiska fakta, utan är mer ett allmänt intryck).

Generellt är studenterna mycket kapabla att relatera sina diskussioner till specifika texter, och att exemplifiera från dem. De är ibland mindre säkra på hur de ska tolka frågan de ska besvara, och/eller förstå vilka frågor eller aspekter som huvudfrågan ber dem fundera på och bygga en diskussion runt. Om det vore möjligt (och om det inte redan ingår i undervisningen) skulle det

kanske vara studenterna behjälpligt om rubrik-frågorna användes i undervisningen någon gång i relation till den text/det ämne som för tillfället studeras för att hjälpa studenterna att förstå både hur en sådan rubrik kan användas, och hur sådana frågor kan utveckla förståelse för och perspektiv på texter och ämnen.

Några få studenter skrev igen om de givna frågorna: det får de inte göra. De givna frågorna ska inte ses som lösa ideer, utan som specifika ämnen där studenterna väljer perspektiv och exemplifiering, men inte själva frågeställningen.

Råd och tips inför den fortsatta undervisningen

Rekommendationer för fortsatt undervisning

Det verkar inte finnas några specifika rekommendationer för undervisningen att göra, då både förståelsen för primära texter och ämnen, samt förmågan att producera självständiga texter runt olika ämnen i olika stilar är generellt mycket välutvecklad och tydlig. Vad gäller själva utformandet av materialet som ska bedömas är den enda något svagare aspekten i vissa fall studenternas förmåga att använda WT-uppgiften för "critical engagement" med originaltexten/-ämnet, och kanske framförallt förstå vad detta innebär och hur de identifierar aspekter som kan sägas representera sådana perspektiv. Men det är också tydligt att många studenter är mycket kapabla att utföra också denna del av uppgiften väl, och så länge kursens innehåll är fortsatt bred, relevant och varierad, täcker och tar upp ett genomtänkt antal texter och teman av olika typ, tema, genre och röst, samt ger studenterna en brett sortiment att engagera sig i och ta inspiration från, kommer de också att ha alla de verktyg de behöver för att kunna ta sig an WT uppgiften/-erna med god framgång.

Higher level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 2	3 – 5	6 – 8	9 – 11	12 – 14	15 – 18	19 - 20

De delar i examen som eleverna haft svårigheter med

Resultatet av detta års prov visar att eleverna hade svårt att hitta stildrag och göra passande kommentarer angående språket i provtexterna. Det verkade svårare att hitta exempel på stildrag i argumenterande texter och artiklar än i litterära texter, vilket gjorde det svårare att skapa balans mellan texterna i provsvaren. Många verkar också finna det svårt att kommentera effekterna dessa stildrag har på läsaren.

Eleverna var generellt sämre på att hitta skillnader än gemensamma drag för texterna och vissa verkade inte ha utfört någon vidare utvecklad jämförelse. Dessvärre var det flertalet svagare elever som återberättade snarare än gav exempel och använde citat för att exemplifiera en poäng i analysen. Detta resulterar i vissa fall en brist på bevis för påståenden och är typiskt när eleverna har svårigheter med att bevisa en poäng eller har missförstått någonting i texten.

Kommentarer angående kontext, såsom tidsperiod, plats eller andra viktiga förhållanden angående texten skulle i många fall behöva utvecklas för att förtydliga skillnaden mellan texter från olika tider.

Elever missar att kommentera den visuella delen av delen vilket begränsar möjligheterna att skapa en fullständig analys som inkluderar alla aspekter.

För vissa verkar det utgöra en oerhörd utmaning att skriva i en läsbar stil, vilket blir väldigt frustrerande för provrättarna och resulterar i en väldigt svårläst, ofta osammanhängande text.

De delar i examen där eleverna lyckades väl

En majoritet av eleverna skapade tydliga provsvar och lyckades väl med att tydliggöra av vem, när och för vem texterna skrevs. Eleverna hade också mestadels rätt i val av texttyp och var kapabla att identifiera rätt läsare. De skrev också ofta imponerande introduktioner och sammanfattningar.

En gemensam nämnare för många texter var väl utvecklade generella kommentarer angående tema och ämne samt gemensamma drag för texterna. Många elever visade styrka i analys av dikter eller skönlitterära texter. En stor del av provsvaren inkluderade de flesta grundläggande stilfigurerna och kunskap om hur dessa användes i sammanhanget, även om svaren var mer eller mindre utvecklade.

Vissa elever visade originalitet och skicklighet genom hela sin analys. Många av eleverna var duktiga på att lägga märke till tonen i texterna, speciellt ironin i text C.

Förtjänster och brister i elevernas svar på de enskilda frågorna

Provet innehöll två par texter varav ett av paren bestod av en dikt (text A) och en debattartikel (text B) och det andra paret ett utdrag från en reseberättelse (text C) och en krönika (text D).

En stor del av eleverna valde de sistnämnda men med varierande resultat. Vid första anblicken kanske det andra paret verkade lättare att hitta likheter mellan eftersom de delade samma tema, dvs resor (resa utomlands från ditt hemland samt resa från dina föräldrar till eget boende) även om de härstammar från olika tidsperioder. Det kan också ha fångat intresset att en av dem var väldigt modern med en bild och ungdomlig layout, från nätet. Det första paret bestod av en dikt som kräver närläsning för att kunna analyseras, vilka flera elever verkade föredra att undvika.

Många av eleverna som valde text A och B lyckades väldigt väl med dikten, men hade inte så mycket att kommentera angående debattartikeln. Det visade sig utgöra en utmaning att skapa

balans mellan dessa två texter i analysen då den ena tedde sig lättare att finna stildrag i. Detta kan antyda att eleverna var väldigt väl förberedda för litterär analys men fick kämpa hårdare vid djupanalys av argumenterande text.

De flesta eleverna verkade hitta många stildrag i dikten men inte många i debattartikeln – de kommenterade sällan struktur, ton eller språk vilket kunde varit en god utgångspunkt för jämförelse med stildragen i dikten. Artikeln verkade vara en modern text av argumenterande art – med klassiska tes, antites såväl som övertalande språk och politiskt budskap – en stark röst i en pågående debatt. Vissa elever lyckades väl med att kommentera det retoriska språket medans andra endast kommenterade innehållet.

Gällande text A, lyckades de skickligaste eleverna tolka diktens jaguar som en symbol för något mer än djuret jaguar, vissa lyckades till och med nå slutsatsen att det kunde vara en representation av diktaren själv. Dessa få lyckades skapa en intressant jämförelse med text B, vilken annars bara nådde ytan. Andra elever verkade anse det svårt att tolka dikten symboliskt, inte bildligt, vilket resulterade i en syn på texten som enbart beskrivande ett djur, jaguaren, och vilda djur i allmänhet. Det visade sig svårt för eleverna att skapa någon som helst referens till expressionism, vilket skulle ha stärkt deras förmåga att förstå dikten på djupet. Vissa lyckades dock väl detta till trots.

Ett faktum som kan poängteras för samtliga texter är att vissa elever bedömde texterna och deras förmåga att övertala eleverna, vilket är mindre intressant eftersom två texter har olika mål och därför måste bedömas utifrån vilka syfte och vilka läsare de har. Det vore värdefullt att fokusera på texttypen och målet för just denna text när man jämför istället för hur väl de lyckas nå individuella läsare idag.

Gällande text C och D lyckades många hitta gemensamma drag såsom livsförändring, resor och ironisk ton, även om några elever inte lyckades identifiera ironin i rosmetaforen i text C. Även tidsperspektivet i text C visade sig vara svårt att illustrera. Få elever lyckades väl med att ge exempel på äldre stil med avseende på meningsbyggnad, ordval, uttryck, verbformer och struktur. I vissa fall spenderade elever alltför lång tid på att beskriva bakgrunden, således missade många andra områden. Detta kunde med fördel gjorts under diskussion av tema eller texttyp för att spara tid och undvika upprepning och långa återberättande passager.

Text D visade sig vara lättare att analysera med sina bilder, frågor, rubriker, läsaraktiverande och dialektala språk, även om många av eleverna missade att kommentera bild, ton, struktur och anpassning till texttyp.

Det verkade relativt svårt att uppfatta det underliggande budskapet i texterna istället för att bara läsa dem som informativa texter. De flesta lyckades dock visa förståelse för skillnaderna i tid och stil mellan dessa båda texter.

Råd och tips inför den fortsatta undervisningen

För att förbättra elevernas prestationer vid nästa provtillfälle skulle följande råd för undervisningen kunna rekommenderas:

- Öva skrivande av jämförande analyser inom given tidsram för att undvika dåligt strukturerade prov och bristande slutsatser.
- Lär elever förbereda och jämföra ett antal viktiga punkter innan de börjar skriva analysen för att förbättra strukturen.
- Uppmuntra mer träning i att finna stildrag och förstå deras effekter på läsaren
- Utveckla kunskap gällande ton, mottagare, perspektiv, stil, speciellt gällande icke litterära texter.
- Arbeta mer med att analysera struktur, layout och format, speciellt med avseende på icke litterära texter
- Diskutera genrer och kontexter gällande icke litterära texter från olika tidsperioder
- Öva på att använda citat och exempel för att stödja påståenden för att undvika repetition och återberättande.
- Lär eleverna att bygga analysen på korrekt definition av genre, tema, syfte istället för att återberätta innehållet.
- Möjliggör för eleverna att bekanta sig med passande språk för analys
- Öva på att skriva texter med korrekt passande språk för analys genom att visa goda exempel

Standard level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 – 3	4 – 7	8 – 11	12 – 13	14 – 15	16 – 16	17 - 20

De delar i examen som eleverna haft svårigheter med

Det var många elever som hade svårt att analysera texterna på ett djupare plan. De förstod vad texterna handlade om och kunde även i de flesta fall korrekt uppge vilka texternas mottagare var. Många elever nämnde att det fanns foton till text 1, som ytterligare befäste textens budskap, men en hel del av dem kommenterade inte vilken effekt dessa bilder gav. Väldigt få elever lyckades på ett insiktsfullt kommentera vilka formella och stilistiska drag som fanns i texten samt vilken effekt dessa gav. Det var förvånansvärt många som inte kunde skriva en korrekt källhänvisning för att referera till ursprungstexten. En majoritet av uppsatserna började med "Texten handlar om" eller "Denna text".

Det var tydligt att Text 2 upplevdes som mycket svårare eftersom en majoritet av eleverna valde att analysera Text 1. Det var svårt för vissa elever att kommentera tonen i text 2.

I vissa fall hade elever svårt att hålla en röd tråd och att strukturera uppsatsen med inledning, huvudtext och avslutning/sammanfattning. Många analyserade texterna stycke för stycke istället för att planera uppsatsen enligt olika teman att analysera. Många parafraiserade texterna

istället för att kommentera språkanvändning, litterära stilmedel och vad som sägs mellan raderna.

De delar i examen där eleverna lyckades väl

De allra flesta eleverna förstod vad texterna handlade om och visade detta genom att kommentera texternas budskap och tänkta mottagare. Många elever skrev med stort självförtroende och formulerade sig väl. Eleverna förstod vad uppgiften gick ut på och det var endast ett fåtal som inte verkade få tiden att räckta till. En majoritet av eleverna lyckades identifiera texternas struktur och huvudbudskap.

Förtjänster och brister i elevernas svar på de enskilda frågorna

Årets Paper 1 bestod av två texter, där en klar majoritet, ca 70 % valde att analysera text 1, en reklamannons för norrbottniska Hotell Storforsen i Svenska Dagbladet. Det var tydligt att text 2, en krönika ur Dagens Nyheter ansågs mer krävande. Trots att båda texterna innehöll många litterära stilmedel var det många elever som hade svårt att gå in på vilka stilmedel som hade använts och vilken effekt dessa gav.

De flesta som analyserade text 1 räknade upp att texten innehöll bilder, en faktaruta, en slags ingress och att naturen stod i fokus för att locka kunder till hotellet. Det som däremot innebar en större utmaning, och som färre elever lyckades kommentera, var användningen av tretal, alliteration, rubriken, personifieringen "här regerar stillheten" och effekten av dessa. De allra flesta kommenterade hur Storforsen använt sig av naturen som lockmedel och hur de skapade en kontraster mellan liten och stor (människan/naturen) och de kunde på ett förtjänstfullt sätt kommentera hur annonsen lyckades fånga och övertala sina tänkta mottagare. Att lyckas analysera en annons på ett förtjänstfullt sätt kräver en analytisk förmåga och vissa elever lyckades väldigt väl och med bra flyt.

De som analyserade text 2 skrev ofta med bra flyt och de allra flesta kunde identifiera texttypen och dess budskap. Någon elev hade helt missförstått rubriken "Minns ni? En gång ansågs god läsning vara en av demokratiens grundstenar" och trodde att "ni" hänvisade till äldre tiders användning av pronomenet "Ni". Många kommenterade språkbruket och hur författaren refererade till "Kafka-lik" utan att gå in på detalj vad detta innebar. Bara en elev kommenterade begreppet "nationell kanon", men de flesta kunde på ett insiktsfullt sätt kommentera författarens ton när han kommenterade svenskarnas framtida läsförståelse på ett humoristiskt och överdrivet sätt. Det var få elever som lyckades kommentera användningen av litterära stilmedel. Alla försökte dock att analysera det varierade språkbruket och vad författaren ville uppnå.

Råd och tips inför den fortsatta undervisningen

Det är viktigt att låta eleverna träna på att analysera många olika slags texter ofta, inte bara inför Paper 1 och 2. Elever behöver mer träning i att kommentera effekten av litterära stilmedel. De behöver träna mer på att skriva litterär analys där de ger illustrerande exempel i form av korta citat som stöd för det som de hävdar står i texten. Alltför många elever parafraserar texterna utan att ge exempel ur texten och utan att analysera vad bildspråk, kontraster, berättarröst och så vidare har för effekt på läsaren. Det kan därför vara värt att uppmuntra elever att tänka efter noggrant och detaljerat vad texten de analyserar har för mål.

Textkommentaren behöver visa på en övergripande förståelse, inte bara om vad den handlar om, utan även om målgrupp, sätt den är skriven på och vilken stämning och ton som författaren lyckas skapa genom att använda ett visst språk. Det vore önskvärt att elever får tid att träna på närläsning och att de lär sig kommentera skrivteknik, visuella stilmedel, språk, ton och litterära stilmedel och vilken effekt användningen av dessa skapar.

Det är inte nödvändigt för elever att kommentera stycke för stycke eller att parafasera hela texten.

Alla elever bör kunna skriva en korrekt källhänvisning.

Många elever använde sig av det engelska ordet "paragraph" och översatte detta till "paragraf" på svenska för ordet "stycke".

Higher and Standard level paper two

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
HL Mark range:	0 – 2	3 – 5	6 – 9	10 – 12	13 – 16	17 – 20	21 - 25

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
SL Mark range:	0 – 3	4 – 7	8 – 10	11 – 13	14 – 17	18 – 21	22 - 25

De delar i examen som eleverna haft svårigheter med

De allra flesta elever visade en grundläggande kunskap om sina verk, men alla uppvisade inte alltid en djupare förståelse för litteraturen.

Att finna ett lämpligt sätt att ta sig an frågan är problematiskt för en del elever. Detta tycks dock vara avgörande för om uppsatsen ska bli riktigt skarp. Att finna ett bra angreppssätt är viktigt att fokusera på, både under kursens gång och i planeringen av sin uppsats på plats under examinationen.

Några uppsatser var skrivna med slarvig handstil, speciellt mot slutet av texten, antagligen ett utslag av stress och brådska när examinationen närmade sig sitt slut.

Ofta finns en grundläggande medvetenhet om att litterära stilmedel ska tas upp, men man missar ändå att ringa in den litterära dimensionen. Inte sällan brister eleven i att knyta stilmedlen till det aktuella temat.

Eleverna kan också tränas i att hålla en mer utforskande ton i sina uppsatser. Det är visserligen bra för tydligheten när eleverna driver en tes genom uppsatsen, men om tesen är alltför snäv blir texten ofta kategorisk och onyanserad. I de här fallen gör tesen mer skada än nytta.

Bitvis märks en koncentrerad instudering på något särskilt tankegods från undervisningen vad gäller vissa verk. Det märks bland annat i att samma textbevis tas upp i uppsatser skrivna av olika studenter, och konsekvensen blir att uppsatserna känns mindre personligt involverad än om eleven i lite högre grad plockar fram sina egna exempel från verken. Det är så klart svårt att undvika att samma information upprepas, då det är naturligt att elever antecknar exempel från lektioner och diskussioner. Detta har poängterats även i tidigare Subject Reports, men det är mycket bättre att träna upp färdigheterna som krävs för att skriva en bra Paper 2, än att plugga in färdiga idéer och kommentarer om verken.

De delar i examen där eleverna lyckades väl

Majoriteten av eleverna verkade vara väl förberedda för examinationen. Merparten av uppsatserna var av acceptabel kvalitet. Några var riktigt utmärkta. Generellt visar de flesta elever att de känner till verken relativt väl. De förmår också uttrycka det de vill säga på ett godtagbart språk, och med mer eller mindre rediga argument och synpunkter. De allra flesta uppsatser har därtill en grundläggande struktur.

Introduktionerna fungerade oftast väl.

Merparten av uppsatserna hade en godtagbar struktur. Några hade en riktigt fin och genomtänkt organisation, både sett till uppsatsen som helhet och organisationen inom styckena. Många elever hade valt en tematisk disposition som bar fram argumenten väl.

De allra flesta elever höll en acceptabel språknivå i uppsatserna, men stavfel, särskrivningar och illa formulerade meningar var inte ovanliga. Ett vanligt misstag var att använda en alltför vardaglig stilnivå.

Generellt finns en god förmåga bland eleverna att uppfatta litterära stilgrepp, även om man inte alltid förmår pricka in den exakta litterära termen. Men diskussionerna om dessa litterära stilgrepp behöver bli mer specifikt inriktade på att förklara *hur* författarna skapat de önskade effekterna.

Förtjänster och brister i elevernas svar på de enskilda frågorna

Fråga 1 om huruvida ett verk utmanar eller speglar värderingar var mycket populär. Många elever lyckades väl med frågan, och förde antingen ett solitt resonemang om antingen den ena eller andra ståndpunkten, eller drev tesen att verken både speglar och utmanar värderingar i det samhälle de reflekterar.

Men bitvis snärjde elever in sig i cirkelresonemang om speglingar av värderingar och hur samhället i verket reflekteras, något som eventuellt själva frågan inbjöd till. En elev reflekterade också angående fråga 1 att "påståendet är mycket brett [...] och generaliserande". I det finns en stor frihet, men också en risk att hamna snett.

Även fråga 2 var mycket populär. ("Fastän vi var fattiga, var vi rika. Diskutera hur fattigdom eller rikedom framställs i åtminstone 2 av verken du studerat"). Fråga 2 bjöd på några riktigt fina uppsatser. Det verkar ha varit enklare här att finna en lämplig ingång till ämnet och en naturlig koppling till de studerade verken, då många verk tar upp klassfrågor.

Ett rätt stort antal elever valde att svara på fråga 6. En del av dessa texter var mindre lyckade. Kanske tedde sig ämnet vid första anblicken enkelt och självklart, men en del analyser kretsade kring ett tankeexperiment om hur verken hade mottagits om de lästs i en annan tid än den vi befinner oss i nu.

Råd och tips inför den fortsatta undervisningen

Eleverna behöver träna på att ge fler och bättre valda textbevis i sina Paper 2. Det kan inte nog betonas hur viktigt det är att referera till konkreta exempel. Där det finns verklig precision i hänvisningarna, med tillhörande relevanta kommentarer, blir uppsatserna ofta riktigt bra.

Många gånger görs relevanta och intressanta observationer, men eleven tar det inte alltid vidare till en tolkning. Att träna på att utveckla och konkretisera resonemangen vore önskvärt. Ibland saknas kanske enbart en eller ett par fördjupande och reflekterande meningar för att resonemangen ska kännas mer fyllda och övertygande. Eventuellt kan man träna på fina exempel på litterära analyser och kortare avgränsade resonemang för få en modell att gå efter.

Det är väl spenderad tid att träna att uttrycka sig skriftligt. Träna på att variera meningsbyggnad, krydda språket med mer livfulla ord, begagna sig av fler synonymer samt att skriva på ett mer akademiskt språk.

Träna på strategier för att hantera skrivandet under tidspress.